# Edebî Eser ve Okur Etkileşimi

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

**KONU ÖZETİ**

- **Sanatçı – eser – okur:** Edebî eser sanatçının duygu ve düşüncelerinden doğar ama asıl anlamını okurla buluştuğunda kazanır. Eser, okurun anlam dünyasında tamamlanır.
- **Farklı yorumlar:** Her okur metne kendi birikimi, yaşantısı, kültürü ve içinde bulunduğu dönemle yaklaşır. Bu yüzden aynı eser farklı okurlarda farklı anlamlar uyandırabilir; yorum metinden kanıtla desteklenmelidir.
- **Açık ve örtük anlam:** Metinde doğrudan söylenenler açık anlamı, sezdirilenler örtük anlamı oluşturur. Örtük anlamı okur, ipuçlarından hareketle kurar.
- **Yaşam pratiğine etkisi:** Edebî eserler okurun davranışlarını, ilgi alanlarını, meslek ya da gezi seçimlerini, hatta bir dönemin toplumsal eğilimlerini etkileyebilir.
- **Okuma süreci:** Okuma öncesinde başlık ve görselden tahmin yürütülür, okuma sırasında bilinmeyen sözcükler not alınır, okuma sonrasında tahminler metinle karşılaştırılır.

## KOLAY Isınma Soruları (1–10)

**1** Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun sözcükleri yazınız.
**okur – yorum – birikim – sanatçı**
a) Edebî eser, ..... duygu ve düşüncelerinden doğar.
b) Eser, asıl anlamını ..... ile buluştuğunda kazanır.
c) Okurun bilgi ve deneyim ..... metni anlamlandırmasını etkiler.
d) Aynı metin hakkında farklı ..... yapılabilir.

**2** Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Edebî bir eserin herkes için tek ve değişmez bir anlamı vardır.
( ) Okurun yaşadığı dönem, eseri yorumlamasını etkileyebilir.
( ) Bir yorum, metinden kanıtlarla desteklenmelidir.
( ) Edebî eserler okurların davranışlarını hiçbir zaman etkilemez.

**3** Edebî eserin "okurun anlam dünyasında tamamlanması" ne demektir?
A) Eserin okurlar tarafından sonradan yeniden yazılması
B) Eserin anlamının, okurun onu kendi birikimiyle yorumlamasıyla bütünlenmesi
C) Yazarın eserini okurların isteğine göre bitirmesi
D) Eserin yalnızca uzman okurlarca anlaşılabilmesi
E) Okurun eserdeki bütün sözcüklerin anlamını ezberlemesi

**4** Kavramları açıklamalarıyla eşleştiriniz.
1. açık anlam 2. örtük anlam 3. okur 4. yorum
a) Metinde doğrudan söylenmeyen, ipuçlarından çıkarılan anlam
b) Metni okuyup anlamlandıran kişi
c) Metinde sözcüklerle doğrudan ifade edilen anlam
d) Okurun metinden kanıtlarla ulaştığı kişisel değerlendirme

**5** "Kitabın son sayfasını kapattığımda odada bir süre hiçbir şey yapmadan oturdum. Romanın kahramanı, yıllarca başkalarının beklentilerine göre yaşamış, sonunda kendi sesini bulmuştu. Ben de o akşam, çocukluğumdan beri ertelediğim resim defterini çekmeceden çıkardım. Bir kitabın insanı değiştirebileceğine eskiden inanmazdım; şimdi inanıyorum."
Bu paragrafta anlatıcının yaşadığı durum edebî eserin hangi yönünü gösterir?

A) Okurun yaşam pratiklerine etki edebilmesini
B) Yalnızca uzman okurlara hitap etmesini
C) Dönemin tarihî olaylarını belgelemesini
D) Okuru bilgilendirmek amacıyla yazılmasını
E) Yazarın hayatını anlatmasını

**6** Okuma sürecinde yapılan aşağıdaki etkinlikleri **okuma öncesi (Ö)**, **okuma sırası (S)**, **okuma sonrası (SN)** olarak sınıflandırınız.
a) Başlık ve kapak görselinden içerik hakkında tahmin yürütmek
b) Anlamını bilmediği sözcükleri not almak
c) Tahminleri metnin içeriğiyle karşılaştırmak
d) Okuma amacını belirlemek

**7** "Aynı öyküyü iki arkadaş okudu. Köyde büyümüş olan Selim, öykudeki kuraklık sahnesini okurken dedesinin tarlasını hatırladı ve metni bir kayıp hikâyesi olarak yorumladı. Şehirde büyüyen Deniz ise aynı sahnede doğaya karşı sorumsuzluğun eleştirisini gördü. İkisi de metinden kanıt göstererek düşüncesini savundu."
Bu paragraftan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Öykudeki kuraklık sahnesi gereksizdir.
B) Şehirde büyüyen okurlar öyküyü daha iyi anlar.
C) Okurun yaşantısı, metni yorumlama biçimini etkiler.
D) Bir metnin tek bir doğru yorumu vardır.
E) Selim'in yorumu metinle çelişmektedir.

**8** "Aynı öyküyü iki arkadaş okudu. Köyde büyümüş olan Selim, öykudeki kuraklık sahnesini okurken dedesinin tarlasını hatırladı ve metni bir kayıp hikâyesi olarak yorumladı. Şehirde büyüyen Deniz ise aynı sahnede doğaya karşı sorumsuzluğun eleştirisini gördü. İkisi de metinden kanıt göstererek düşüncesini savundu."
Selim ile Deniz'in yorumlarının ikisi de neden kabul edilebilir? Bir cümleyle açıklayınız.

**9** Aşağıdakilerden hangisi bir edebî eserin okurun **yaşam pratiğine** etki ettiğine örnek olamaz?

A) Bir öyküyü okuyan gencin hayvan barınağında gönüllü çalışmaya başlaması
B) Bir romanda anlatılan kasabayı görmek için gezi düzenlenmesi
C) Bir şiirdeki kahramanın adının yeni doğan çocuklara verilmesi
D) Bir kitaptan etkilenen okurun denizcilik mesleğini seçmesi
E) Bir romanın ilk baskısının kaç sayfa olduğunun araştırılması

**10** "Metinde söylenmeyeni, okur söylenenlerden hareketle sezer." cümlesinde sözü edilen kavram hangisidir?

A) Açık anlam B) Terim anlam C) Söz varlığı D) Örtük anlam E) Başlık

## ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

**11** "Bir şiir, kâğıda yazıldığı anda henüz yarım kalmış bir sestir. - - - - Bu yüzden aynı dizeler bir okurda hüzün, bir başkasında umut uyandırabilir. Şair yolu açar; yolun nereye varacağını çoğu zaman okur belirler."
Bu paragrafta boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Şiir yazmak, düzyazı yazmaktan çok daha zordur.
B) O sesi tamamlayan, şiiri okuyan kişinin iç dünyasıdır.
C) Şairler şiirlerini genellikle gece yazar.
D) Her şiir, belli bir ölçüye göre yazılmalıdır.
E) Şiirin anlamını en iyi şairin kendisi bilir.

**12** (I) Edebî eserler yalnızca yazıldıkları dönemin okuruna seslenmez. (II) Yüzyıllar önce yazılmış bir destan, bugünün okurunda da cesaret ve dayanışma duygusu uyandırabilir. (III) Destanlar genellikle manzum biçimde oluşmuştur. (IV) Çünkü insanın sevgi, korku, özlem gibi temel duyguları çağdan çağa pek değişmez. (V) Okur, eserde kendi hayatından bir parça bulduğu sürece eser yaşamaya devam eder.
Bu paragrafta numaralanmış cümlelerden hangisi **düşüncenin akışını bozmaktadır**?

A) I B) II C) III D) IV E) V

13 "Bir metni okurken sayfadaki sözcükleri yalnızca izlemeyiz; onları kendi anılarımızla, bildiklerimizle, sorularımızla karşılaştırırız. Bu yüzden okuma, yazarla okur arasında sessiz bir konuşmadır. Metin bir soru sorar, okur kendi deneyimiyle cevap verir; sonra metin yeni bir soruyla okuru yeniden düşündürür."
Bu paragrafta okumayla ilgili asıl vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Okuma, okurun metinle karşılıklı etkileşime girdiği bir süreçtir.
B) Okuma hızı arttıkça anlama düzeyi de artar.
C) Yazarlar okurların sorularını önceden bilir.
D) Metindeki sözcüklerin sırası okuru yönlendirmez.
E) Sessiz okuma, sesli okumadan daha verimlidir.

14 "Bir metni okurken sayfadaki sözcükleri yalnızca izlemeyiz; onları kendi anılarımızla, bildiklerimizle, sorularımızla karşılaştırırız. Bu yüzden okuma, yazarla okur arasında sessiz bir konuşmadır. Metin bir soru sorar, okur kendi deneyimiyle cevap verir; sonra metin yeni bir soruyla okuru yeniden düşündürür."
Bu paragrafta "sessiz bir konuşma" sözüyle neyin anlatıldığını kendi cümlenizle yazınız.

15 Bir öğretmen, aynı öyküyü okuyan öğrencilerinin farklı yorumlarını değerlendirirken şu ölçütleri kullanıyor:
I. Yorum, metindeki bir ifadeyle desteklenmiş mi?
II. Yorum, öğretmenin kendi yorumuyla aynı mı?
III. Yorum, metnin bütünüyle çelişiyor mu?
Edebî eser–okur etkileşimi açısından bu ölçütlerden hangileri **uygundur**?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I ve III

16 Aşağıdaki durumlardan hangisinde eserin anlamını belirleyen etken, **okurun içinde bulunduğu dönemdir**?

A) Bir yazarın romanını kendi çocukluk anılarından yola çıkarak yazması
B) Bir öykünün iki farklı yayınevinde basılması
C) Bir şiirin ölçüsünün ve uyak düzeninin incelenmesi
D) Savaş yıllarında yazılmış bir ayrılık şiirinin, göç dalgasının yaşandığı yıllarda gurbetçilerin şiiri olarak okunması
E) Bir romanın yazarının hangi okulda okuduğunun araştırılması

17 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Bir eserin farklı dönemlerde farklı biçimlerde yorumlanması, onun sanatsal zenginliğini gösterebilir.
( ) Okurun metne getirdiği her yorum, metinde karşılığı olmasa da doğrudur.
( ) Bir romandan etkilenerek romanda geçen mekânları ziyaret etmek, eser–okur etkileşimine örnektir.
( ) Örtük anlam, metinde sözcüklerle açıkça yazılmış anlamdır.

18 "Bazı okurlar bir romanı yalnızca olayların nasıl bittiğini öğrenmek için okur ve son sayfaya gelince kitabı rafa kaldırır. Oysa iyi bir eser, okurun zihninde kitabı kapattıktan sonra da çalışmaya devam eder. Kahramanın verdiği bir karar günler sonra aklımıza gelir, bir cümle yıllar sonra bir olay karşısında yeniden anlam kazanır. Eserin asıl ömrü, okurun hayatına karıştığı bu ikinci okumalarda başlar."
Bu paragrafta asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Romanları sonunu merak ederek okumak en doğru okuma biçimidir.
B) Okunan kitaplar raflarda düzenli saklanmalıdır.
C) Bir romanın değeri, olaylarının heyecan verici olmasına bağlıdır.
D) Okurlar romanları birkaç kez okumaktan kaçınır.
E) Nitelikli bir eser, okunduktan sonra da okurun hayatında anlam üretmeyi sürdürür.

19 Okuduğunuz bir kitabın (roman, öykü, şiir kitabı vb.) sizin düşüncelerinizde ya da davranışlarınızda yarattığı bir değişikliği 2-3 cümleyle anlatınız.

20 "Yazar metnini tamamlar ama anlamını tek başına tamamlayamaz." düşüncesine en yakın görüş aşağıdakilerden hangisidir?

A) Okur, metne kattığı yorumla eserin anlamını genişletir.
B) Yazar, eserinin nasıl yorumlanacağını önsözde açıklamalıdır.
C) Bir eserin anlamı yalnızca yazarın niyetinden ibarettir.
D) Okurun görevi, metindeki bilgileri ezberlemektir.
E) Eserler okunmasa da anlam bakımından tamamdır.

**ZOR** Düşünme Soruları (21–30)

**21** "Bir kitabı yirmi yaşında okuduğumda kahramanın bütün kararlarını cesurca bulmuştum. Aynı kitabı kırk yaşında yeniden okuduğumda ise bu kararların arkasında bıraktığı kırgınlıkları gördüm. Kitaptaki tek bir sözcük değişmemişti; değişen, benim yaşadıklarımdı."
Bu paragrafın yazarının asıl vurgulamak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kitapları gençken okumak daha verimlidir.
B) Roman kahramanları her zaman cesur kararlar verir.
C) Aynı kitabı ikinci kez okumak zaman kaybıdır.
D) Okurun deneyimleri değiştikçe aynı eserden edindiği anlam da değişebilir.
E) Kitapların yeni baskılarında metin değiştirilir.

**22** Aşağıdakilerden hangisi edebî eser–okur ilişkisi bakımından **diğerlerinden farklıdır**?

A) Bir deniz öyküsünü okuyan gençlerin yelken kulübüne yazılması
B) Bir yazarın, romanının yazım sürecini günlüğüne kaydetmesi
C) Bir romanın kahramanından etkilenen okurların köy öğretmenliğine ilgi duyması
D) Bir şiir kitabının yayımlanmasından sonra şiirdeki bir sözün atasözü gibi kullanılmaya başlanması
E) Bir hikâyedeki çiçekçinin anlatıldığı sokağın okurlar tarafından ziyaret edilmesi

**23** "Bazı okurlar bir romanı yalnızca olayların nasıl bittiğini öğrenmek için okur ve son sayfaya gelince kitabı rafa kaldırır. Oysa iyi bir eser, okurun zihninde kitabı kapattıktan sonra da çalışmaya devam eder. Kahramanın verdiği bir karar günler sonra aklımıza gelir, bir cümle yıllar sonra bir olay karşısında yeniden anlam kazanır. Eserin asıl ömrü, okurun hayatına karıştığı bu ikinci okumalarda başlar."
Bu paragraftan aşağıdakilerin hangisine **ulaşılamaz**?

A) Bazı okurlar romanı yalnızca merak duygusuyla okur.
B) Bir eserdeki cümle yıllar sonra yeni bir anlam kazanabilir.
C) Okurun zihni, kitap kapandıktan sonra da eserle meşgul olabilir.
D) Kahramanların kararları okurda düşünce uyandırabilir.
E) Olay örgüsü sade olan romanlar okurun hayatına etki etmez.

**24** "Kitabın son sayfasını kapattığımda odada bir süre hiçbir şey yapmadan oturdum. Romanın kahramanı, yıllarca başkalarının beklentilerine göre yaşamış, sonunda kendi sesini bulmuştu. Ben de o akşam, çocukluğumdan beri ertelediğim resim defterini çekmeceden çıkardım. Bir kitabın insanı değiştirebileceğine eskiden inanmazdım; şimdi inanıyorum."
Bu paragrafla ilgili
I. Anlatıcının kitaba bakışı okuma sonrasında değişmiştir.
II. Okuduğu roman, anlatıcıyı ertelediği bir uğraşa yeniden yöneltmiştir.
III. Anlatıcı, romanı okumadan önce de resim yapmayı sürdürmektedir.
yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) II ve III

**25** "Klasik eserlerin yaşlanmamasının sırrı, her kuşağın onlara yeni sorularla yaklaşmasıdır. Bir önceki kuşağın aşk hikâyesi olarak okuduğu bir eser, sonraki kuşak için bir kimlik arayışının hikâyesine dönüşebilir. - - - -"
Bu paragraf aşağıdakilerden hangisiyle sürdürülürse anlam bütünlüğü korunur?

A) Böylece eser, her okumada kendini yeniler ve yeni okurlarına ulaşır.
B) Aşk hikâyeleri her dönemde en çok okunan türdür.
C) Oysa eski eserlerin dili bugün hiç anlaşılmamaktadır.
D) Kimlik arayışı yalnızca gençlik yıllarına özgü bir durumdur.
E) Bu nedenle klasik eserler ders kitaplarından çıkarılmalıdır.

**26** Aşağıdaki cümlelerin hangisinde okurun metne **kendi yaşantısından anlam katması** söz konusudur?

A) Öykünün yazarı, kitabın önsözünde eseri hangi yıl yazdığını belirtmiş.
B) Kitabın kapağındaki renkler, öykünün adıyla uyum içinde seçilmiş.
C) Öykü, bir tren garında geçen tek bir günü anlatıyor.
D) Yayınevi, öyküyü yeni harf karakterleriyle yeniden basmış.
E) Öyküdeki tren garı sahnesini okurken yıllar önce uğurladığım ağabeyim geldi aklıma; ayrılığın sesini o sahnede duydum.

**27** "Metin yazıldığı an biter, okunduğu an yeniden başlar."
Bu sözü edebî eser–okur etkileşimi açısından 2-3 cümleyle yorumlayınız.

28 "Bir öykünün sonunda kahramanın kapıyı açıp açmadığı söylenmiyor. Kimi okurlar bu belirsizlikten rahatsız oluyor, kimileri ise öykünün asıl gücünü tam da burada buluyor. Yazar, son kararı okura bırakarak onu öykünün ortağı yapıyor."
Bu paragrafa göre yazarın öyküyü belirsiz bir sonla bitirmesinin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Öykünün kısa kalmasını sağlamak
B) Okuru yeni bir öykü yazmaya zorlamak
C) Okuru anlamın oluşumuna etkin biçimde katmak
D) Kahramanın kararsız bir kişiliği olduğunu açıkça göstermek
E) Okurun eleştirilerinden kaçınmak

29 "Aynı öyküyü iki arkadaş okudu. Köyde büyümüş olan Selim, öyküdeki kuraklık sahnesini okurken dedesinin tarlasını hatırladı ve metni bir kayıp hikâyesi olarak yorumladı. Şehirde büyüyen Deniz ise aynı sahnede doğaya karşı sorumsuzluğun eleştirisini gördü. İkisi de metinden kanıt göstererek düşüncesini savundu."
Bu paragrafla ilgili aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

A) Aynı sahne iki okurda farklı çağrışımlar uyandırmıştır.
B) Deniz, öyküyü okurken kendi köy anılarından yararlanmıştır.
C) Okurların yetiştiği çevre, yorumlarına yansımıştır.
D) İki okur da yorumunu metne dayandırmıştır.
E) Selim, sahneyi bir kayıp olarak algılamıştır.

30 Bir okur, Tanzimat döneminde yazılmış bir romanı okurken dönemin giyim kuşamını, ev hayatını ve aile ilişkilerini not ediyor; bu notlardan yararlanarak o dönemin toplum yapısı hakkında bir sunum hazırlıyor.
Bu okurun tutumu, edebî eserin aşağıdaki özelliklerinden hangisini ortaya koyar?

A) Edebî eserlerin yalnızca estetik haz için okunmasını
B) Romanların her zaman gerçek olayları anlatmasını
C) Edebî eserlerin okur tarafından değiştirilebilmesini
D) Edebî eserlerin yazıldığı dönemin toplumsal hayatını yansıtabilmesini
E) Romanların şiirden daha kolay anlaşılmasını

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**